

Іноземним представникам в справах про неплатоспроможність були надані значні права за Кодексом США про банкрутство. Вони, іноземні представники, можуть подавати клопотання про підпорядкування провадження у справі про транскордонну неплатоспроможність, порушену у США, іноземному провадженню і навпаки. Таким чином, завдяки одній маленькій судовій справі судова система США і весь світ зробив великий крок вперед у врегулюванні проваджень у справах про транскордонну неплатоспроможність.

Список використаної літератури:

1. *In re Aktiebolaget Kreuger & Toll*, 20 F. Supp. 964 (S.D.N.Y. 1937), аJT'd, 96 F.2d 768 (2d Cir. 1938).
2. *In re Banque de Financement, S.A.*, 2 Bankr. Ct Dec. 83 (S.D.N.Y. 1976), aff'd. No 75 B764 (S.D.N.Y. 28 July 1976), sub rev'd. *not. Banque de Financement v First National Bank of Boston*, 568 F.2d 911 (2d Cir. 1977).
3. *Disconto Gesellschaft v. Urabreit*, 208 U.S. 570, 52 L.Ed. 625 (1908).
4. *Philipp Jostarndt, Bernd Rudolph*. Financial distress, corporate restructuring and firm survival: an empirical analysis of German panel data. DUV, 2007 ISBN 3835005901, 9783835005907 -198 p. (p. 74).
5. *US Code of Bankruptcy, Title 11, Chapter 5 (old version)* // http://www.law.comell.edu/uscode/uscode11/uscode11_usc_sec_11_00000523---000-.html

6. *In re Israel-British Bank (London) Ltd.*, 1 Bankr. Ct. Dec. 528 (S.D.N.Y. 1974), rev'd 401 P. Supp. 1158 (S.D.N.Y. 1975), mv'dsub. *not. Israel-British Bank (London) Ltd. v. F.D.L.C.*, §36 F.2d 509 (2d Cir. 1970).
7. *In the Matter of Israel-British Bank (London) Limited, S. Corp. Israel-British Bank (London) Limited, Appellant, v. Federal Deposit Insurance Corporation, as Successor in Interest To Franklinnational Bank, and Bank of the Commonwealth, Appellees.*, 536 F.2d 509 (2nd Cir. 1976) // <http://vlex.com/vid/36822596>
8. <http://www.uscourts.gov/bankruptcycourts/bankruptcybasics.html>
9. *David C. Cook*, Prospects for a North American Bankruptcy Agreement; Les Prospects pour une Convention de la Faillite en Americque due Nord; Los Prospectos para un Convenio de Quiebra de Norte America, 2 SW. J. OF L. & TRADE AM. 81, 81 (1995).
10. *In the Matter of Banque de Financement, S. A., Debtor. Banque de Financement, S. A., Appellant, and Firestone Tire and Rubber Company, Intervenor in Support of Appellant, v. the First National Bank of Boston, and the Chase Manhattan Bank, N. A., Appellees.*, 568 F.2d 911 (2nd Cir. 1977) // <http://vlex.com/vid/36874220>
11. *Cornfeld v. Investors Overseas Services, Ltd.*, 614 F.2d 1286 (2nd Cir. 1979)
12. http://en.wikipedia.org/wiki/Bankruptcy_in_the_United_States

**БАНКІВСЬКІ ПОСЛУГИ:
ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ СТАНДАРТІВ ЄС**

Молодик К. Ю.,

*кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник відділу міжнародного
приватного права і порівняльного правознавства
НДІ приватного права і підприємництва АПРН України*

Втілення євроінтеграційних прагнень України є неможливим без імплементації нормативних стандартів, що напрацьовані в праві ЄС. Повною мірою це стосується сфери фінансових послуг, у тому числі такої її складової, як послуги комерційних банків. У межах роботи над цією загальною темою автор має на меті, за результатами відповідного порівняльно-правового аналізу, з'ясувати, чи визначено коло відповідних послуг у вітчизняному праві та праві ЄС аналогічним чином, якщо ні – встановити відповідні розбіжності та пояснити причини їх виникнення.

Перед тим, як провести безпосередньо порівняльний аналіз «банківських послуг» у праві України та ЄС, слід приділити певну увагу з'ясуванню обсягу самого цього терміна. Дійсно, терміни «послуги», «банківські послуги», «банківські операції», «банківські продукти» достатньо активно вживаються у ЗМІ, однак, розрізнити їх є не такою простою справою, як це здається на перший погляд. Серед фахівців точиться суперечка з приводу того, чим розрізняються між собою зазначені поняття, точиться вже протягом достатньо тривалого часу.

Це питання було предметом дослідження науковців Ю. А. Мещерякова [1, с. 70–89], О. Папаїки спільно з С. Арбузовим [2, с. 13–15] та О. Дзюблюка [3, с. 23–27]. Узагальнено суть їхніх позицій полягає в тому, що банківський продукт – це спосіб надання послуг клієнтові банку, регламент взаємодії службовців банку з клієнтом за умови надання послуги, тобто комплекс взаємопов'язаних організаційних, інформаційних, фінансових і юридичних заходів, поєднаних єдиною технологією

обслуговування клієнта. Банківська операція – система узгодження за цілями, місцем і часом дій, спрямованих на вирішення завдань, пов'язаних з обслуговуванням клієнта. У той же час під банківською послугою зазначені фахівці розуміють форму задоволення потреби клієнта банку (у кредиті, розрахунково-касовому обслуговуванні, гарантіях, купівлі-продажу та зберіганні цінних паперів, іноземної валюти тощо).

При цьому О. Папаїка та С. Арбузов також звернули увагу на колізію між нормами Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.01 р. № 2664-III [4] та Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III [5]. Зазначена колізія, на їх думку, полягає в тому, що перший із зазначених законів оперує як базовим терміном «фінансові послуги», включаючи до них і банківські послуги. У Законі ж «Про банки і банківську діяльність» щодо визначення тієї же самої по суті діяльності банків вживається, як правило, термін «банківські операції» (наприклад, у статтях 47, 49, 51), але при цьому стаття 53 цього ж закону забороняє встановлювати процентні ставки і комісійні винагороди на рівні нижче собівартості «банківських послуг». Одночасно О. Папаїка та С. Арбузов визначають, зокрема, іпотечну послугу банку як інтегрований товар іпотечного ринку та говорять про його «купівлю-продаж».

З такими позиціями повністю погодитися не можна. Так зазначені автори не враховують, що банківські операції бувають «зовнішніми» та «внутрішніми», до

числа останніх належать, зокрема, такі, що пов'язані з формуванням банком обов'язкових резервів та наступними змінами в їх обсязі, операції з перерозподілу грошей між підрозділами всередині юридичної особи тощо. Навряд чи всі такі операції можна вважати «системою узгоджених за цілями, місцем і часом дій, спрямованих на вирішення завдань, пов'язаних з обслуговуванням клієнта», принаймні безпосередньо. Немовливо зрозуміти також, в чому полягає принципова різниця між способом надання послуги, яким автори характеризують термін «банківський продукт» та зовніньою формою її надання (характеристика терміна «банківська послуга»). Невже послуга надається не у певний спосіб? Якщо користуватися логікою зазначених авторів, то виходить, що «продуктом» є будь-який ринковий товар (у формі продукції, роботи чи послуги). На нашу думку, спосіб, в який надається банківська послуга, і є її зовнішньою формою. Тому так кардинально розмежовувати поняття «банківська послуга» та «банківський продукт» не слід. По суті вони характеризують одне й те ж саме явище, але перший з них є більш формальним (легальним), другий – частіше вживається для внутрішніх потреб банківського середовища.

Більш складним є завдання розмежувати терміни «банківська операція» та «банківська послуга». Процес надання кожної банківської послуги в аспекті безпосереднього обслуговування клієнта розкладається на декілька технологічних операцій. Наприклад, якщо мова йде про відправлення звичайного міжнародного SWIFT-переказу, такими технологічними операціями (узагальнено) є: прийняття платіжного доручення, перевірка його за формальними ознаками, перевірка документів, що підтверджують операцію (за необхідності), стягнення з клієнта винагороди за переказ, формування переказу в системі SWIFT та його проведення. Також на окремі дії – банківські операції – можна розкласти й виконання банком кожної з публічних функцій перед державою (в якості прикладу можна навести такі функції, як формування резервів у бухгалтерському обліку, формування резервів у податковому обліку, повідомлення податкових органів про відкриття/закриття рахунків клієнтів-суб'єктів підприємницької діяльності тощо). Отже фактично банківські операції – це є складові або банківської послуги, або виконання банком публічних обов'язків перед державою. Таким чином, можна зробити висновок, що терміни «банківська операція» та «банківська послуга» частково збігаються за змістом, але не є тотожними.

Певною мірою це підтверджується і змістом п. 26.4 статті 26, статті 40 Закону «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [6], в яких йдеться мова про договірне регулювання різноманітних «банківських послуг». Проте, коли підкреслюється суто технічний аспект банківської діяльності, тобто певна дія, використовується термін «операція» (наприклад, у підпункті 3 пункту 39.2 статті 39 цього ж Закону - щодо несанкціонованих операцій з компонентами платіжних систем).

Поряд з тим, не можна не визнати, що термін «банківська операція» вже настільки активно знаходиться в обігу, що у на практиці часто використовується як синонім терміна «банківська послуга».

На сьогоднішній день на рівні Законів України банківська діяльність в Україні врегульована в основному Цивільним кодексом України [7], Законами України «Про банки і банківську діяльність» (далі – Закон про банки), «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про Національний банк України» [8], а також Декретом Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання та валютного контролю» [9]. З наведених нормативно-правових актів перші три врегульовують ті ж самі по суті відносини в їх економічних, юридичних та технологічних аспектах, при цьому перший з них робить це більше під «юридичним» кутом зору, другий – під «економічним», третій – під «технологічним». Фактично банківська діяльність і є синтезом юридичних, економічних та технологічних її аспектів. А тому така законодавча «тріада», хоч не є завжди зручною у використанні (наприклад, складові цивільної відповідальності щодо одного порушення договору про надання банківської послуги можуть міститися у різних законах), але певною мірою зрозумілою.

Слід звернути увагу на те, що положеннями частини 6 статті 47 Закону про банки передбачено, що «банк має право здійснювати інші угоди згідно із законодавством України». При цьому існує вкрай неоднозначна проблема, пов'язана з тим, чи слід вважати банківську діяльність винятковим видом діяльності саме в аспекті сфери послуг. Відповідно до ч. 1 ст. 48 цього ж Закону банкам забороняється діяльність у сфері матеріального виробництва, торгівлі (за винятком реалізації пам'ятних, ювілейних і інвестиційних монет) та страхування, крім виконання функцій страхового посередника. Отже, як ми бачимо, прямої заборони банкам надавати взагалі будь-які послуги, крім деяких страхових, у Законі немає. Так, авторів доводилося брати участь у дискусії, коли в одному з вітчизняних комерційних банків виникло суперечливе питання з приводу того, чи вправі банк відкрити власну їдальню для своїх працівників та клієнтів. На нашу думку, таке питання є вкрай неоднозначним. З одного боку, надання послуг з громадського харчування банку законодавчо прямо не заборонене, і важко уявити, щоб це створювало для банку істотні економічні ризики. З іншого боку, така діяльність не є природною для банку, а реалізацію відповідних продовольчих товарів та послуг неможливо навіть здійснювати через банківський баланс з огляду на специфіку вимог до бухгалтерського обліку в банках. Якщо дозволити банку «годувати» населення, то тоді слід визнати, що банки можуть надавати й інші послуги, наприклад, перукарські, демонструвати кінофільми, проводити дискотеки тощо, адже юридично це послуги, що в цілому аналогічні громадському харчуванню. Така об'єктивна ситуація, в якій відсутній єдиний підхід до визначення дозволених банку кола послуг, вкрай потребує законодавчого вирішення.

Повертаючись до питання про загальне коло банківських послуг, слід зазначити, що в статті 47 Закону про банки, де перераховуються банківські послуги, вони названі «банківськими операціями», хоча, на нашу думку, це невірно, виходячи з зазначених вище підстав. Хоча коректно говорити саме про «банківські послуги»,

в якості певного компромісу можна запропонувати використувати термін «види діяльності» («activities»), адже саме він застосований у додатку 1 до ключового акта європейського права, який регулює банківські операції – Директиви Європейського парламенту та Ради 2006/48/ЄС щодо започаткування діяльності кредитних установ та її ведення [10]. Оскільки цей додаток без жодних змін фактично замінив додаток 1 до раніше чинної Директиви Європейського парламенту та Ради 2000/12, можна зробити висновок, що зазначений в ньому перелік видів діяльності кредитних установ, визна-

ється у ЄС вдалим та достатнім. При цьому слід зробити важливі застереження про те, що зазначена Директива ЄС стосується банків лише як одного з видів кредитних установ (тобто під її дію потрапляють не лише банки), а терміни «кредитна установа» та «фінансова установа» в актах ЄС не є тотожними [11, с. 43].

Разом з необхідністю застосовувати правильну термінологію, не менш важливо розглянути питання по суті щодо того, а що саме можуть робити банки як кредитні установи? Відповідне порівняння між ст. 47 Закону про банки та Додатком 1 до Директиви 2006/48/ЄС наведено у таблиці.

Таблиця. Порівняльна характеристика видів банківської діяльності в Законі України «Про банки і банківську діяльність» та праві ЄС:

ст.47 Закону України «Про банки і банківську діяльність»	Додаток 1 до Директиви Європейського парламенту та Ради 2006/48/ЄС
приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб	прийняття депозитів та інших коштів на зворотній основі
відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів і банків-кореспондентів, у тому числі переказ грошових коштів з цих рахунків за допомогою платіжних інструментів та зарахування коштів на них	послуги з переказу грошей
розміщення залучених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик	надання кредитів (споживчих, іпотечних, факторингових з правом або без права регресу, фінансування комерційних операцій (форфейтинг)
операції з валютними цінностями	торгівля за власний рахунок або за рахунок клієнтів (операції за дорученням клієнтів або від свого імені): а) інструментами грошового ринку (чеки, векселі, депозитні сертифікати тощо); б) валютою; в) фінансовими ф'ючерсами та опціонами; г) інструментами, що базуються на обмінних курсах та відсотках; д) цінними паперами, що підлягають обігу
емісія власних цінних паперів	–
організація купівлі та продажу цінних паперів за дорученням клієнтів	торгівля за власний рахунок або за рахунок клієнтів (операції за дорученням клієнтів або від свого імені) цінними паперами, що підлягають обігу
здійснення операцій на ринку цінних паперів від свого імені (включаючи андеррайтинг)	участь у випуску цінних паперів та надання послуг, пов'язаних з таким випуском
надання гарантій і поручительств та інших зобов'язань від третіх осіб, які передбачають їх виконання у грошовій формі	надання гарантій та поручительств
придбання права вимоги на виконання зобов'язань у грошовій формі за поставлені товари чи надані послуги, приймаючи на себе ризик виконання таких вимог та прийом платежів (факторинг)	надання кредитів (споживчих, іпотечних, факторингових з правом або без права регресу, фінансування комерційних операцій (форфейтинг)
лізинг	фінансовий лізинг
послуги з відповідального зберігання та надання в оренду сейфів для зберігання цінностей та документів	послуги зі зберігання у сейфі
випуск, купівля, продаж і обслуговування чеків, векселів та інших оборотних платіжних інструментів	випуск та обслуговування платіжних засобів (наприклад, кредитних карток, дорожніх та банківських чеків)
випуск банківських платіжних карток і здійснення операцій з використанням цих карток	випуск та обслуговування платіжних засобів (наприклад, кредитних карток, дорожніх та банківських чеків)
надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських операцій	надання довідкової інформації (надання консультативних та інформаційних послуг)
здійснення інвестицій у статутні фонди та акції інших юридичних осіб	зберігання та управління цінними паперами
здійснення випуску, обігу, погашення (розповсюдження) державної та іншої грошової лотереї	–

перевезення валютних цінностей та інкасація коштів	–
операції за дорученням клієнтів або від свого імені: з інструментами грошового ринку; з інструментами, що базуються на обмінних курсах та відсотках; з фінансовими ф'ючерсами та опціонами	торгівля за власний рахунок або за рахунок клієнтів (операції за дорученням клієнтів або від свого імені): а) інструментами грошового ринку (чеки, векселі, депозитні сертифікати тощо); б) валютою; в) фінансовими ф'ючерсами та опціонами; г) інструментами, що базуються на обмінних курсах та відсотках; д) цінними паперами, що підлягають обігу
довірче управління коштами та цінними паперами за договорами з юридичними та фізичними особами	управління портфелем цінних паперів та надання консультацій щодо такого управління
депозитарна діяльність і діяльність з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів	зберігання та управління цінними паперами
–	посередництво на міжбанківських ринках
–	надання підприємствам консультацій щодо структури капіталу, промислової стратегії та пов'язаних з цим питань, а також надання консультацій та послуг стосовно злиття та придбання підприємств

Як ми бачимо, зазначені види діяльності переважно збігаються. Проте нам хотілося би звернути особливу увагу на деякі з відмінностей у таблиці.

Так, у Директиві ЄС відокремлена діяльність з торгівлі, у тому числі за дорученням клієнтів, інструментами, що базуються на обмінних курсах та відсотках. У вітчизняному законі такої норми немає, і така різниця не є випадковою. Адже навіть на сьогоднішній день здійснення валютних операцій ф'ючерсного характеру вітчизняним банкам заборонено, а на момент прийняття вітчизняного закону (2000 рік) НБУ не дозволяв банкам здійснювати навіть валютні форвардні операції. Відсутність у Законі пор банки таких операцій пояснюється, на нашу думку, бажанням НБУ регулювати їх у «ручному» режимі, адже в разі їх прямої наявності в Законі робити це регулятору було б набагато складніше.

Хоча сучасна світова фінансова криза спричинена, у тому числі, надмірними фінансовими операціями з похідними фінансовими інструментами, все ж, на нашу думку, в розумних межах такі операції можуть принести реальну користь вітчизняним підприємствам з точки зору хеджування їх валютних ризиків в умовах нестабільного валютного курсу національної грошової одиниці – гривні. Зловживання та недостатній контроль з боку державних органів при використанні похідних фінансових інструментів у світі не заперечують корисності та привабливості таких інструментів по суті.

Схожими, на нашу думку, є і причини відсутності у вітчизняному законі прямої вказівки на посередництво на міжбанківських ринках як на вид діяльності банків. Звісно, фактично воно і так відбувається в обмеженому вигляді у вигляді купівлі/продажу вітчизняними банками для їх клієнтів іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України та (в межах лімітів валютних позицій) на міжнародних валютних ринках. Проте «звичайні» особи не виступають на валютному ринку безпосередньо як суб'єкти, зокрема, не можуть наказати своєму банку, наприклад, обміняти одну валюту на іншу у певного контрагента в певній країні. Отже, посередництво банку має тут дуже відносний та знеособлений характер, адже банки мають право задоволь-

няти відповідні потреби клієнтів на консолідованій основі та виключно у спосіб, який визначив НБУ. Хоча Національний банк України і обговорював проект постанови про надання дозволу великим експортерам відкрити брокерські контори на Українській міжбанківській валютній біржі, але він поки що не прийнятий та невідомо, чи буде прийнятий взагалі. Фактично реальне посередництво банків на валютних ринках (особливо міжнародних) в аспекті хеджування валютних ризиків клієнтів є ще справою майбутнього.

Наступна відмінність, на яку не можна не звернути увагу, стосується діяльності зі здійснення випуску, обігу, погашення (розповсюдження) державної та іншої грошової лотереї. Слід зазначити, що норма про «інші грошові лотереї» дещо застаріла, оскільки посилення державного контролю за лотерейною діяльністю призвело до того, що зараз в Україні існують лише державні лотереї. Відносно активним гравцем на цьому ринку є Ощадбанк України, який є навіть емітентом державної лотереї. Діяльність з розповсюдження квитків державних лотерей (щоправда, без їх емісії) здійснюють і інші комерційні банки. Проте діяльність з торгівлі лотерейними квитками в цілому не можна вважати традиційно банківською і такою, що здійснюється банками в рамках ЄС в істотних масштабах. Тому, на нашу думку, і було визнано недоцільним вносити її до загальноєвропейського уніфікованого переліку видів банківської діяльності, право на здійснення яких на підставі ліцензії, отриманої в будь-якій країні ЄС, має визнаватися на всій території ЄС.

Ще однією відмінністю, на яку хотілося би звернути увагу, є різний перелік видів діяльності інвестиційного характеру. Так український банківський закон розглядає об'єктом довірчого управління з боку банків виключно цінні папери клієнтів, хоча Директива ЄС говорить про довірче управління як портфелями цінних паперів, так і грошима клієнтів. Більше того, у 2003 році частина 2 статті 1030 Цивільного кодексу України підтвердила відповідну заборону, зауваживши, що «не можуть бути предметом договору управління майном грошові кошти, крім випадків, коли право здійснювати уп-

равління грошовими коштами прямо встановлено законом». Таким чином, обсяг прав вітчизняних банків у цьому аспекті також є меншим, ніж у банків країн-членів ЄС.

Що стосується відсутності в Директиві ЄС послуг з інкасації, то поясненням цьому може бути поширення у західних країнах інкасаторських служб, які за своїм правовим статусом не є банками. Загалом така діяльність поряд, зокрема, з діяльністю з обміну валют входить до так званих «money service businesses» [12, с. 57], які не вважаються послугами суто банків чи не банківських кредитних установ, та широко надаються й іншими компаніями. Цим, на нашу думку, і пояснюється недоцільність їх включення до Директиви як таких, що можуть здійснюватися в усіх країнах ЄС на підставі єдиних ліцензій, які видаються кредитним установам. Зазначені послуги, що характеризуються як неторговельні, є для кредитних установ дещо побічними.

Нарешті, український закон говорить лише про надання консультацій щодо банківських послуг, а Директива ЄС – також і про діяльність банків з надання підприємствам консультацій щодо структури капіталу, промислової стратегії та пов'язаних з цим питань, а також надання консультацій та послуг стосовно злиття та придбання підприємств. Особливих причин не включати зазначене коло послуг, які насправді надаються вітчизняними банками, не було. Тому причиною їх відсутності у Законі, на нашу думку, була їх відносна непоширеність в Україні на час прийняття Закону.

Висновки

Терміни «банківська послуга» та «вид банківської діяльності» слід застосовувати як синоніми. Значення терміна «банківська операція» частково збігається з ними, але не є тотожним. Банківські операції є складовими частинами або банківських послуг, або виконання банком публічних обов'язків перед державою.

У законодавчому регулюванні банківської діяльності спостерігається серйозна нормативно-правова прогалина в питанні щодо загального кола послуг, які можуть надавати вітчизняні банки, і яку доцільно якомога оперативніше усунути.

Перелік видів банківської діяльності у вітчизняному праві та праві ЄС переважно збігається. Різницю

можна пояснити намаганням вітчизняного законодавця дещо обмежити коло банківських послуг порівняно з правом ЄС, більш жорстко контролювати їх, а також невключенням у правове регулювання у межах ЄС щодо кредитних установ кола послуг, які широко надаються в ЄС не лише кредитними установами.

Цікавим та корисним напрямком подальших наукових розробок є, на думку автора, дослідження проблем правового регулювання «електронних грошей» у праві ЄС та доцільності чи недоцільності імплементації такого регулювання у вітчизняне законодавство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Мецержков А. А.* Організація діяльності комерційного банку: навчальний посібник. – К., 2007. – 604 с.
2. *Панаїка О., Арбузов С.* Іпотечна послуга як похідна іпотечного ринку // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 2. – С. 13–15.
3. *Дзюблюк О.* Ринок банківських послуг : теоретичні аспекти організації і стратегія розвитку в Україні // Банківська справа. – 2006. № 5 – 6. – С. 23–35.
4. *Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»* // Офіційний вісник України. – 2001. – № 32. – Ст. 1457.
5. *Закон України «Про банки і банківську діяльність»* від 7 грудня 2000 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001 р. – № 5–6. – Ст. 30.
6. *Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»* від 05.04.2001 р. // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 84. – 16.05.2001 р.
7. *Цивільний кодекс України* від 16.01.2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
8. *Закон України «Про Національний банк України»* від 20.05.1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – № 120–121.
9. *Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю»* від 19.02.1993 р. // Урядовий кур'єр. – 1993. – № 35.
10. *Directive 2006/48/EC of EC the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions (recast)* // Official Journal L 177/1, 30.06.2006 р.
11. *Юрків В.* Правове регулювання діяльності кредитних установ у законодавствах України та Європейського Союзу : порівняльно-правовий аспект // Вісник Національного банку України. – 2006. – № 11. – С. 42–44.
12. *Махасва О.* Ринок електронних грошей у Сполучених Штатах Америки та його регулювання // Вісник Національного банку України. – 2007. – № 1. – С. 56–60.

РЕЧОВІ ПРАВА У СФЕРІ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ ТА РОСІЇ: ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА КОЛІЗІЙНІ АСПЕКТИ

Шупінська О. В.,

науковий співробітник відділу міжнародного приватного права та порівняльного правознавства НДІ приватного права і підприємництва АПРН України

В умовах переходу багатьох держав до принципів відкритості в організації суспільства, інтернаціоналізації комерційних відносин і закономірного внаслідок цього розширення географічної сфери взаємовпливу, речовому праву, центральним інститутом якого є право власності, в міжнародних відносинах приділяється більше уваги. Цивільне право різних країн може по-різному класифікувати об'єкти речових прав, визначати правовий статус речі згідно з її приналежністю до певного виду, встановлювати зміст права власності та інших речових прав, по-

рядок виникнення, зміни і припинення цих прав. Внаслідок цього при виникненні майнового спору постає проблема визначення компетентного правопорядку, яка вирішується за допомогою колізійних норм, що закріплюються в національних законодавчих актах. Крім того, певні відмінності в законодавстві економічно розвинених країн характерні і для регулювання процесуальних відносин за участю іноземних осіб.

Не залишилися осторонь цього процесу і пострадянські країни, які на теперішній час вже реформували